

การจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
**Learning Management for Developing lower Secondary
Students' Morality in Social Studies Religion and Culture
Essential Subject Group of Schools under
Khon Kaen Municipality**

พระพันธ์วัฒน์ ธมมวาทโน (ภูมिरัง)¹,
วิทยา ทองดี², ประยูร แสงใส³ และ ปานจิตร กุศลมาลย์⁴
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
**Phra Phanthawat Dhammavaddhano (Phumirang)¹,
Vitthaya Thongdee², Prayoon Sangsai³ and Panjit Kusumal⁴**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand
Corresponding Author; E-mail: phanthawat60@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบ และเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 18 คน และครูผู้สอน 173 คน จากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

* ได้รับบทความ: 2 ตุลาคม 2562; แก้ไขบทความ: 25 ธันวาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2562
Received: October 2, 2019; Revised: December 25, 2019; Accepted: December 26, 2019

และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบด้วยค่าที (t-test independent) และการทดสอบเอฟเทส (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการอบรมสั่งสอน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านการจัดการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านการอบรมสั่งสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประสบการณ์ทำงานระยะไม่เกิน 5 ปี มีความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนน้อยกว่าประสบการณ์ทำงานระยะ 11 ปี ขึ้นไป

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า 3.1) ด้านการอบรมสั่งสอนต้องสั่งสอนให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ และส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้าน คือ กาย ใจ ปัญญา อย่างสม่ำเสมอ 3.2) ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียนพบว่าต้องมีการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 3.3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียน พบว่าควรจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นสัดส่วน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนให้มากขึ้น จัดให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน และใช้พื้นที่ในโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ปฏิสัมพันธ์กับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณโรงเรียน และเขียนป้ายพุทธภาษิต ติดตามต้นไม้เพื่อให้นักเรียนได้อ่าน 3.4) ด้านการจัดการเรียนรู้พบว่าควรจัดการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น PBL (Problem Based

Learning or Project Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม (Head Hands Harts) เป็นต้น

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; จริยธรรม; สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

Abstract

The aims of this research were: to study the conditions, to compare and present the ways in the ethics learning management of the lower secondary students in the learning group of Social Studies, Religion and Culture in the schools under Khon Kaen municipality. The samples included 18 educational administrators and teachers and 178 teachers under Khon Kaen municipality, selected by Krejcie and Morgan's simple sampling. The research tools were: a questionnaire and the statistics used in this research were: Frequency, Percentage, Standard Deviation, t-test (independent) and f-test.

The research results were as follows:

1) The overall statistic score of the ethics learning management of the students was at a high level. In each aspect consideration, the highest score was that of: 1) Training and Teaching, followed by 2) Learning Management, 3) School Activity Organization and 4) Environmental Management respectively.

2) Based on the comparison of ethics learning management of the students, the comparative statistic scores were indifferent in the overall perspective, but the scores of the aspects of Learning Management were differentiated with the statistical significance level of .05. The scores of working experiences of the educational administrators and teachers in overall were not different. In the aspect of Training and Teaching, the scores were different with the statistical significance level of .05. Those with five years working experience showed their less skills in learning management of ethics than those with 11 years working experience.

3) The ways of ethics learning management of the students can be done as follows: 3.1) Training and Teaching, the students must be taught to well behave, have disciplines, honesty to oneself and others, and physical, mental and intellectual development; 3.2) School Activity Organization, a variety of activities should be managed in order for keeping students to exchange their knowledge; 3.3) Environmental Management, the surrounded environment should be managed properly to increase the instructional efficiency, to suite learning, to create the learning resources within the schools; the Buddhist proverbs should be hung on the trees; 3.4) Learning Management, the learning models should be used such as Problem Based Learning, Project Based Learning or Head Hands Harts etc.

Keywords: Learning management; Ethics, Social Studies;
Religion and Culture

บทนำ

สภาพปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เด็กและเยาวชนไทยมีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิมโดยเน้นทางวัตถุมากกว่าการพัฒนาจิตใจก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวการแสดงออกที่ผิดศีลธรรมการเห็นผิดเป็นชอบอันเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมถอยทางศีลธรรมเป็นปัญหาของสังคมหลายๆ ฝ่ายต่างเร่งแก้ไขเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขเป็นสังคมที่มีคุณภาพมุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและมีระบบคุ้มครองทางสังคมที่ดี

นโยบายของรัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่สะท้อนถึงวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติโดยให้น้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ หลักคำสอนของศาสนาวัฒนธรรมและความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมโดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสร้างค่านิยมจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชนให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจพร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรม ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และโมเดลประเทศไทย 4.0 โดยให้สังคมเกิดความเข้มแข็งจากภายใน และกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบ “ระเบิดจากข้างใน” รวมทั้งจัดระเบียบสังคมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมและหลักธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปโดยใช้ค่านิยมหลัก 12 ประการ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อให้สังคมเกิดความมั่นคงสงบสุขร่มเย็นด้วยมิติทางศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของคนไทยจึงกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนไว้เป็นมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์พร้อมทั้งมีการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกกรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) ที่ผ่านมาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือสมศ.ได้กำหนดมาตรฐานข้อคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ไว้คุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักความประพฤติหรือแนวทางในการปฏิบัติตนที่ควรแก่การยึดถือปฏิบัติเพื่อสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขโดยมีคุณธรรมและศีลธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญจึงเปรียบเสมือนการพัฒนา

คุณภาพจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของตนเองเป็นสถานะที่เราห้ามจิตใจของเราไม่ให้ทำในสิ่งผิดหรือบอกไม่ให้คนอื่นทำทั้งคุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นตัวกำหนดความประพฤติของเราให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควรในสังคมการที่เด็กและเยาวชนจะมีคุณธรรมจริยธรรมได้นั้นเริ่มต้นจากการศึกษาเป็นสำคัญพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 6 บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้มองเห็นความสำคัญ และมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน 4 ด้าน 1. ด้านการอบรมสั่งสอน 2. ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน 3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และ 4. ด้านการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ว่ามีการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมอย่างไร มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมอย่างไร และมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรม เพื่อนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง และประสบการณ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน และครูผู้สอน 173 คน รวม 191 คน จากโรงเรียนที่จัดการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นจำนวน 7 โรงเรียน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นก็จะสุ่มแบบง่าย(Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เป็นแบบสอบถามระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ซึ่งมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.932

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 7 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือออกจากบัณฑิตศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ตอบแบบสอบถาม โดยการจัดส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและได้ขอรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตาม ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ค่า (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทางเดียว (F -test แบบ One-way ANOVA) เมื่อพบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

4. วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการอบรมสั่งสอน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ตามระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นจำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

2.1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีตำแหน่งต่างกัน พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นโดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวม มีระดับการ

ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการอบรมสั่งสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's) คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ประสบการณ์ทำงานระยะไม่เกิน 5 ปี มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนน้อยกว่าประสบการณ์ทำงานระยะ 11 ปีขึ้นไป

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการอบรมสั่งสอน ($\bar{X}=4.43$), ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.25$), ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ($\bar{X}=4.19$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=4.11$) และหากพิจารณารายด้านสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1) ด้านการอบรมสั่งสอน จากการศึกษาพบว่า ตามระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra MahaNipitphon Chirawattano (Wong Anu) (2017) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จากข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่าการอบรมสั่งสอน เป็นการฝึกระเบียบวินัยให้กับนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ในกฎ กติกาของโรงเรียน ทั้งนี้จากจะอบรมเรื่องระเบียบวินัยแล้วยังมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านคือ ด้าน กาย ใจและปัญญา

2) ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า ตามระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra MahaNipitphon Chirawattano (Wong Anu) (2017) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากซึ่งการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเป็นการพัฒนานักเรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ โดยกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้นล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้สามารถฝึกการคิด การเข้าสังคม ความกล้า เป็นต้น ผู้บริหารและครูผู้สอนจะคอยส่งเสริมส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า ตามระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra MahaNipitphon Chirawattano (Wong Anu) (2017) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก จากข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่า การจัดสภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะหากจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ นักเรียนก็จะสามารถเรียนรู้ได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดห้องเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีห้องวิทยาศาสตร์ ห้องจริยธรรม เป็นต้น นอกจากบรรยากาศในห้องเรียนแล้วบรรยากาศภายนอกก็เป็นแหล่งการเรียนรู้ได้เช่นกัน

4) ด้านการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษพบว่า ตามระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.25$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhru Prathipthamat (Chutin Tharo) (2012) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองเจริญราษฎร์อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ" พบว่านักเรียนโดยส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมากผลการศึกษพบว่าในภาพรวมสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากซึ่งจากข้อค้นพบแสดงให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันที่ไม่เพียงเน้นแต่การเรียนในชั้นเรียน แต่ต้องมีการจัดการเรียนที่มีความทันสมัยตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนำเทคนิคและวิธีการสอนในแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Weera Sriphrom (2011) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าด้านการจัดการเรียนรู้ให้ครูจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือพันธกิจของโรงเรียน และต้องฝึกฝนระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม ควบคู่ไปกับการสอนความรู้ทางวิชาการ

2. เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นจำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีตำแหน่งต่างกัน พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีตำแหน่งที่แตกต่างกัน แต่มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของ

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนมีการนำประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Kanchana Pimsuk (2013) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม 6 ในการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งในด้านการจัดการเรียนรู้เป็นด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่มีความแตกต่างกันโดยอาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีคุณภาพจึงต้องมีการวางแผน วิเคราะห์หลักสูตรก่อนจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนนั้นๆ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีตำแหน่งที่แตกต่างกัน แต่มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนมีการนำประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhu Winaitorn Sudjai Chitamano (Khanpradoem) (2017) ได้ศึกษาการใช้หลักใช้หลักสารานุกรม 6 ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อแยกเป็นรายพบว่า ด้านการอบรมสั่งสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ

(Scheffe's) คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงานระยะไม่เกิน 5 ปี มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนน้อยกว่าประสิทธิภาพการทำงานระยะ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการทำงานในระยะไม่เกิน 5 ปี และมีประสิทธิภาพมากกว่า 11 ปีขึ้นไป สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในการอบรมสั่งสอน เนื่องจากผู้ที่มีประสิทธิภาพมากมีการสั่งสมประสบการณ์ ได้ใกล้ชิดและเห็นพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน จึงทำให้มีประสิทธิภาพในการอบรมสั่งสอนมากกว่าผู้มีประสิทธิภาพทำงานน้อย

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

1) ด้านการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งคณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูผู้สอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ ทั้งนี้จะต้องมีแนวทางการปฏิบัติและหลักในการฝึกอบรมที่มีระเบียบแบบแผน โดยการนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ และบริบทของโรงเรียน สั่งสอนให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดี มีระเบียบวินัย อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

2) ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียนการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเป็นสิ่งที่ช่วยให้ส่งเสริมให้การเรียนในห้องเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมของโรงเรียนควรเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนจะต้องมีการส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของกิจกรรมนั้นๆ

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการทำให้บรรยากาศในการเรียนสอนดียิ่งขึ้น หากสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ก็จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการสอนให้มากขึ้น ทั้งนี้การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจะต้องมีการประยุกต์ความเหมาะสมของพื้นที่ให้เข้ากับรายวิชา เพื่อให้ได้แหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับรายวิชานั้นๆ

4) ด้านการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดนั้นจะต้องมีการพัฒนาทั้งตัวบุคคลและทรัพยากรที่มีอยู่ภายในโรงเรียนให้มีความสอดคล้อง

กับบริบทของโรงเรียนที่เป็นอยู่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ต้องมีความทันสมัยกับโลกปัจจุบัน ในการจัดเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบที่ควรนำมาปรับใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับยุค 4.0 การเรียนในศตวรรษที่ 21 และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เช่น PBL (Problem Based Learning or Project Based Learning), การจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม (Head Hands Harts)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้เรียบเรียงสรุปเสนอแนะการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ดังนี้

1) โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดขอนแก่น ควรส่งเสริมการอบรมสั่งสอนในกับนักเรียนเรื่องระเบียบวินัย และกฎ กติกาต่างๆ โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

2) โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดขอนแก่น ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนด้านสติปัญญา ร่างกาย รวมไปถึงด้านจิตใจที่ควรมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม

3) โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดขอนแก่น ควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม ให้มีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้เรียน ให้มีความทันสมัย น่าสนใจในการศึกษาหาความรู้

4) โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดขอนแก่น ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการนำเทคนิคการสอนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งได้มีทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่หลากหลาย จึงนำเสนอข้อคิดสำหรับผู้วิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) คว้าศึกษาทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
- 2) คว้าศึกษาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่อื่นๆ ด้วย
- 3) คว้าศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรมของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

References

- Kanchana Pimsuk. (2013). *The application of Saraniyadhamma 6 in the administration of educational institutions of school administrators under the Office of Khon Kaen Primary Education Area 1*. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhru Prathipthamat (Chutin Tharo). (2012) . *Organizing activities to promote morality and ethics of students. Khlong Charoen Rat School Bang Sao Thong District Samut Prakarn Province*. Philosophy thesis. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhru Winaithorn Sudjai Chitamano (Khanpradoem) (2017). *AnApplication Of Six Principles Of Saraniyadhamma To The Administration Of Bhuddhist General Education Schools In Kalasin Province*. Graduate School : Mahamakut Buddhist University.
- PhraMahaNipitphon Chirawattano (Wong Anu). (2017). *Learningmanagement for developing ethical learners In the study of social studies, religion and culture at the upper secondary level, Muang District, Nong Khai Province*. Master of BuddhistThesis, Social Studies Teaching, Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- PhraWeera Sripthrom. (2011) . *Problems in organizing moral development activities in schools under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 3*. Master's thesis Graduate School: Buriram Rajabhat University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3)